

2006-ban jó évet zárt az osztrák papíripar Helyes Lászlóné

Iránytű: a fenntartható gazdálkodás

Erdővagyonával, természeti adottságaival, jól képzett munkavállalóival Ausztria ideális terepe a papíripari ágazatnak – jelentette ki az **Austropapier** elnöksége, a **2007. évi irányelvek** bevezetőjében [1].

Ezzel összhangban, Ausztria külkereskedelmi mérlegére a papíripar eredményei nagyon jótékony hatást gyakorolnak. Mindehhez a lakosság is hozzájárul a fegyelmezett szelektív hulladékgyűjtéssel és az újrahasznosítható anyagok kitűnő begyűjtő- és felhasználó rendszereinek támogatásával.

Az irányelvek szerint, a **fenntartható gazdaság** az osztrák papíripar szemszögéből lényegében egyet jelent a környezet megóvásával, a következő generációk iránti társadalmi felelősség vállalásával, a favagyon ésszerű felhasználásával. Mindezen törekvések végül is olyan gyakorlati, kézzelfogható eredményekben nyerne igazolást, mint pl. a legkorszerűbb technológiák működtetése, az energiahatékonyság folyamatos javítása; odafigyelés a papíriparban dolgozók, sőt a szomszédságban élők biztonságára és egészségük védelmére, miközben versenyképes, jó minőségű a gyártott termék.

E tevékenység sikeres megvalósítása napjainkban intenzív kutatási és innovációs tevékenységet igényel, abban a meggyőződésben, hogy a papíripar termékei a jövő társadalmában is fontos szerepet kapnak – hangsúlyozza az osztrák iránymutató.

Közismert, hogy a papíripar egyike a globalizációval, a multinacionális működéssel szinte elsőként érintett ágazatoknak, a világszerte jelentős versenyhelyzetben kell megújulnia. Az osztrák papíripar a kihívásokra többnyire jó válaszokkal reagál.

A probléma azonban szomszédainknál sem „hiánycikk”, mint az már az előző évi elemzésünkben is kitűnt [2].

Az osztrák papíripar 2006. évi eredményei és problémái

Termelés és értékesítés: egyértelmű siker!

Az osztrák papíripar néhány jellemző adatát – kiemelten 2006-ra, továbbá a megelőző évekre – az **1. táblázat** tartalmazza. Az alapanyag-felhasználás, az árutermelés és az értékesítés alakulása mellett, az adatokból jól követhetők az **ágazat strukturális változásai** is (olyan jellemzők tükrében például, mint a foglalkoztatottak létszáma, az átlagkeresetek színvonala, a befektetések, ill. beruházások értéke, vagy a termelő üzemek száma). A környezetvédelemre fordított összegek, vagy pedig az egy főre jutó papírfogyasztás értékei egyaránt az ambiciózus és jövőbetekintő fejlesztés igényét támasztják alá.

A tényadatok alapján, minden túlzás nélkül megállapítható, hogy az osztrák papíripar eredményei elismerésre méltóak.

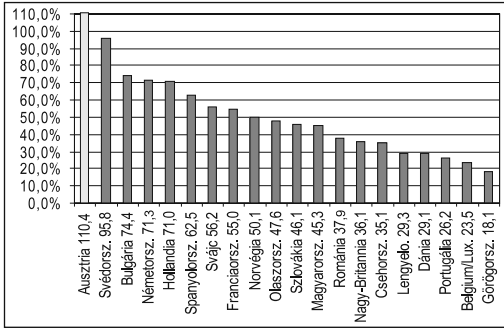
2006-ban a **papírtérmékek** iránti belföldi kereslet örvendetesen nőtt, a fogyasztók továbbra is előnyben részesítik a környezetbarát papírt. Ennek köszönhetően az osztrák papírgyárak termelése egy év alatt 5% fölötti mértékben nőtt, s 2006-ban 5,2 millió tonnás rekordszintet ért el, ráadásul kapacitásbővítés nélkül (88,5%-ról 92%-ra nőtt a kapacitáslekötés). A hulladékpapír-begyűjtés (71,1%) és felhasználás (2,4 millió tonna) EU szinten is kimagasló érték. A hulladékpapír-gazdálkodás fontos mutatója, az **újrahasznosítási kvóta** Ausztriában már 2005-ben elérte a 110% rekordszintet, s ezzel a 21 CEPI ország élére állt. (**1. ábra**).

Nem elhanyagolható a tendencia, hogy Ausztriában a **belföldi** papír- és kartonszállítás volumene kissé élénkebben nőtt, mint az amúgy nagyon fontos **export**. Az osztrák papíripar exportkvótája figyelemreméltóan magas,

	2006.	2005.	2000.	1990.
Alapanyag-felhasználás (ezer tonna)				
Papírfa*	7.750	7.685	7.100	5.860
Cellulóz	1.670	1.635	1.545	1.155
Facsiszolat	435	435	400	355
Hulladékpapír	2.385	2.260	1.945	1.145
Termelés (ezer tonna)				
Papír/lemez	5.215	4.950	4.385	2.930
Cellulóz	1.540	1.515	1.370	1.110
Facsiszolat	390	415	390	355
Értékesítés (ezer tonna)				
<i>Belföld</i> Papír/lemez	775	730	765	710
Cellulóz	1.245	1.200	1.060	920
Facsiszolat	390	415	390	355
<i>Export</i> Papír/lemez	4.455	4.250	3.670	2.185
Cellulóz	290	345	285	195
Facsiszolat	-	-	-	-
Átlagos rostösszetétel (%)				
Cellulóz	37,2	37,8	39,8	43,5
Facsiszolat	9,7	10,0	10,2	13,4
Hulladékpapír	53,1	52,2	50,0	43,1
Papírfogyasztás Ausztriában (ezer tonna/év) Felhasználás (kg/fő/év)	2.115 255	2.050 248	1.980 244	1.285 166
Hulladékpapír-gazdálkodás				
Begyűjtés (%)	71,1	68,7	64,1	51,8
Felhaszn. (%)	45,7	45,7	44,3	39,0
Hasznosítás (%)	112,9	110,4	98,1	89,1
I parszerkezet				
Vállalatok száma	23	24	28	31
Termelő üzemek száma	27	28	30	33
Foglalkozt. létszám (fő) Bér- és jövedelem (millió euró)	9.360 409	9.560 402	9.410 356	12.290 332
Befektetések (millió euró) Környezetvédelmi ráfordítás (millió euró)	183 95	223 73	167 63	488 158

* Ezer folyóméter

1 táblázat. Az osztrák papíripar főbb jellemzői 2006-ban és a megelőző időszakban [1]

1. ábra. A hulladékpapír-felhasználás aránya 2005-ben a belföldi papírfogyasztás százalékában

jelenleg 85%. Az export egy éven belül 250 ezer tonnával gyarapodott, s így 2006-ban elérte a 4,5 millió t/év szintet.**

Ausztria legnagyobb **exportpiaca** továbbra is Németország, azt követi az olasz, a francia és a brit piac, valamint ötödikként hazánk. Ez számszerűen egyébként azt jelenti, hogy Magyarországra 2006-ban közel 174 ezer tonna papír/karton termék érkezett Ausztriából, ugyanakkor pedig tőlünk 85 ezer tonna áruimport valósult meg. Ez utóbbi értékkel hazánk az osztrák import statisztikában Németország, Svédország és Finnország után a negyedik. (Összesített adatok a **2. táblázatban**).

Ami a főbb termékcsoportokon belüli igények változását illeti, kitűnt, hogy a **csomagolópapírok** – közöttük a hullámalappapír és a karton termelése és eladása élenken nőtt, ezzel szemben a legtöbb **író-nyomó** esetében átlag alatti volt a kereslet.

Eltérő volt a primer- és a szekunderrost-alapú papírfajták fejlődési rátája is, az alapanyagok piacán észlelhető zavaró tényezőktől függően. (A faellátás zavarai miatt, a cellulóztermelés mindössze 25 ezer tonnával, vagyis alig 1,5%-kal nőtt, a facsiszolat pedig ismét visszaesett 26 ezer tonnával).

**Az osztrák papíripar részéről az export kiemelt fontosságát jellemzi, hogy míg 50 évvel ezelőtt Ausztriában összesen 0,5 millió tonna papírt termeltek, s ennek 70%-a belföldön talált vevőre, addig napjainkban a tízszer nagyobb évi produktum 85%-át értékesítik külföldön, mintegy 150 ország piacán.

Árbevétel, költségek alakulása: kritikus pontok!

A már tovább nem halasztható **2006. évi áremelések** csak részben tudták kompenzálni, de nem állították meg az iparág átlagos árbevételeinek évek óta tartó csökkenését. Beszédese mutató, hogy míg az ágazat árbevétele nőtt, a költségek azt meghaladó ütemben nőttek.

A **költségnövekedést** elsősorban az **energia- és a faárak**, valamint a **szállítási költségek** emelkedése okozta. Mindez rontotta a vállalatok piaci helyzetét így a versenyképesség megőrzése érdekében az osztrák papíripar is további, hatékony költségcsökkentésre kényszerült.

2006-ban Ausztriában, súlyos gazdasági nyomásra, két papírgyárban szünetel a termelés. (Rosegg-ben átmenetileg, míg Timnersdorfban végleg leálltak.)

A hálózatépítés világszerte megállíthatatlan – stratégiák a „fenntartható fejlődés” jegyében

Az osztrák papíriparban mára a külföldi tőkehányad kerekén 80%. A privát tőke szerkezete 2006-ban lényegében nem változott. Másrészt hozzátartozik a képhez, hogy az osztrák vállalatok közel 2,2 millió tonna papírt külföldi telephelyeken állítanak elő. Ezenkívül a **Mondi** konszern évente több mint 3 millió tonna alappapír-termelést Ausztrián kívül adminisztrál.

A **Heinzel** CSoport új cellulózgyárat telepít Észtországba (Kunda), azonban leállítja hollandiai kartongyárat. A **Mondi-Packaging** további telephelyet vásárolt a csomagolópapír-gyártásban (Stambolijzski, Bulgária).

A legnagyobb osztrák beruházás 2006-ban a **Pöls-i Cellulózgyár** „500 +” programja első fázisának lezárását jelentette, melynek keretében egy új rendszerű folyamatos égetőkamrát helyeztek üzembe.

Tény – és arra érdemes figyelni –, hogy a legtöbb nagyberuházás a **saját energiatermelő** berendezések üzembehelyezése terén történt. Így pl. a jövőben Gratkorn, Frohnleiten, Hallein, Hierschwang, ill. Laarkirchen képes lesz energiahatékonyságát és hulladékanyag-

	2006.	2000.	1990.
Export célországok szerint			
1. Németország	932,9	983,6	721,1
2. Olaszország	546,6	455,7	300,4
3. Franciaország	269,8	280,2	194,9
4. Nagy-Britannia	226,5	236,9	144,2
5. Magyarország	173,5	108,0	27,9
6. Lengyelország	168,8	141,4	10,6
7. Hollandia	159,4	157,0	75,9
.			
23. Svédország	17,3	16,2	6,8
24. Bulgária	11,1	3,8	1,2
25. Írország	10,8	10,9	1,9
Export Európába összesen	3.638,3	3.167,1	1.850,9
Ebből EU (27)	3.191,4	2.888,2	1.648,5
<i>A teljes osztrák papírtermék export</i>	<i>4.455,3</i>	<i>3.668,0</i>	<i>2.185,0</i>
Import eredet szerint			
1. Németország	603,5	441,9	233,6
2. Svédország	160,5	109,8	57,4
3. Finnország	101,9	206,0	96,5
4. Magyarország	84,7	118,4	3,8
5. Olaszország	81,0	45,2	34,3
6. Franciaország	64,3	65,0	27,9
7. Svájc	44,2	84,0	38,7
.			
Import Európából összesen	1.329,0	1.258,3	532,6
Ebből EU (27)	1.255,8	1.152,8	483,8
<i>A teljes osztrák papírtermék import</i>	<i>1.338,9</i>	<i>1.263,1</i>	<i>535,7</i>

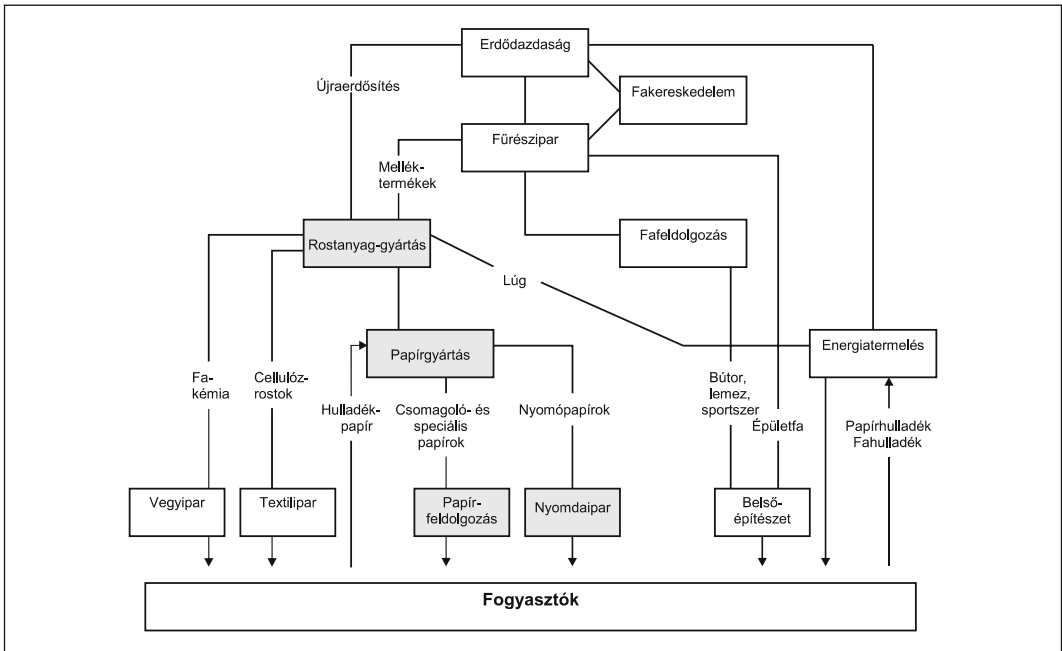
2. táblázat. Az osztrák export- és importstatisztika egyes adatai a papír/karton/lemez termékcsoportban (ezer tonna) [1]

kihasználását javítani, s ezáltal a vásárolt villamos áram és gáz költségnövelő hatását bizonyos szintig kompenzálni.

Az osztrák közgazdászok 2007-re jó konjunktúrát prognosztizáltak, s a várható 2,7%-os gazdasági növekedés a papíripar szempontjából is megfelelőnek látszik. A széles és egyúttal a piaci igények szerint alakított termékskála, az osztrák foglalkoztatottak évek óta stabil létszáma, és egyéb mutatók is arra utalhatnak, hogy az ipari struktúra egészséges, a fejlődése fenntartható, különös tekintettel a favagyon komplex hasznosulására. (2.ábra)

A kép azonban mégsem idilli.

2007. végére drámai változások tanúi vagyunk: az **olaj világpiacon a robbanásszerűen emelkedik**, az alap- és nyersanyagárak emelkedése, az erdőtüzek, a klímaváltozás ténykérdés, ezek kihatása pedig valamennyi költségcsoportban várható, nemcsak Ausztriában és az EU-ban. Minden ország elemi érdeke saját pozíciójának erősítése, lehetőségeinek feltárása. Az osztrák gazdaságirányítás e-teljeskörűen is példamutató, csak tanulhatunk szomszédainktól. A Mozart-évben, 2006-ban az osztrákok sikeresen őrizték a harmóniát.

2. ábra. A fa értéknövelési folyamata Ausztriában

Elfoglult utóirat

Ha átgondoljuk, a papíripar kezdettől fogva, egyértelműen törekszik a természeti adottságokkal és a mindenkorai technikai lehetőségekkel összhangban fejlődni. Döntően megújuló nyersanyagokra támaszkodunk, ráadásul iparunk az újrahasznosítás „éltanulója”, napjainkra minimalizáltuk a frissvíz-felhasználást. Nagy erővel keressük az energiaigény csökkentési lehetőségeit, nem is említve a környezetbarát technológiák és termékek sokaságát, amelyek létrehozása jelentős kutatási és innovációs tevékenységet takar. Ehhez képest úgy tűnik, még az EU keretein belül sem sikerült ez ideig érdemleges preferenciában, védelemben részesülnünk.

Pedig tényleg igaz, hogy „ha nem lennénk, ki kellene találni!” Nem igaz viszont a papír nélküli iroda, háztartás stb. víziója, vagy a kézbevehető könyvek és újságok nélküli élet rideg jövőképe! Az igazán fontos gondolatok rögzítéséhez, a gyermekrajzokhoz, vagy művészek, mérnökök, építészek munkájához, egy-

szóval az emberi alkotóképesség kibontásához – a számítógép kétségtelenül hasznos volta mellett – a jövőben is szükség lesz kézírásra, sokszorosításra, archiválásra, csomagolásra, mindehhez pedig: papírra!

Mint ahogyan a műanyagok sem szorítják ki a gyakorlatból a természetes eredetű polimereket – esetünkben a növényvilág nagy ajándékát, a cellulózokat –, hanem adott esetben a szintetikus polimerek is megtalálják ésszerű alkalmazási területüket. Nagy előnyünk – mármint a papíriparnak – hogy a természet nekünk dolgozik, feltéve ha megértjük, segítjük és nem tesszük tönkre.

Irodalom

- [1] Papier aus Österreich. Jahresbericht 2006. Az osztrák papíripar 2006. évi adatai.
- [2] Helyes L.-né: 2005. nem volt felhőtlen az osztrák papíriparban. Papíripar L (4) 130 (2006).